

**Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor
Partes Distributæ Pars ...**

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. VIII. De Vitiis in Genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

Et, supposita hac doctrina. Alioquin sicut habitus fidei succedit lumen, sic habitus Spei posset succedere novus habitus, qui eliciat tentationem, ut docet noster Felix de Incarn. c. 12. diff. 1. in fine, & videtur influare Scotus sup. num. 5. in fine, & num. 6. in princip. Et quod connaturalis actus iste perenniter continuandus refundatur in principium intrinsicum & permagens. Pendet, hoc tamen a libertate Dei, cujus jugiter presentis actualis & potentior concursus indubie posset sufficere. Potest etiam sufficere posset pro eliciendis actibus fruitionis beatificae. Quamvis de facto hi eliciantur ab habitu charitatis, utpote generali, & ibidem congrue remanente, idcirco, ut eodem dono sumus hic & in patria filij Dei.

clinans in actus contra praescriptum rectae rationis. Unde vitium opponitur virtuti, scilicet: acquisita, idque gratia inferiorum, v.g. temperantiae, intemperantia, castitatis luxuria &c. Virtus tamen in genere & vitium non repugnant: cum gratia inferiorum inferiorum, v.g. justitiae & luxuriae, saepe insint eidem.

Opponitur
Virtuti gratia inferiorum

Inter vitium quoque & virtutem infusam non est physica oppositio seu contrarietas: quandoquidem vitium & virtus infusa possunt se compati, etiam in gradu intenso. Hoc patet in eo, qui virtus contra virtutes infusas acquiritis praeditus, per ferventem dispositionem justificatur, accedente praesertim susceptione Sacramentorum. Hic enim accipit virtutes infusas in gradu excellenti, & tamen retinet vitia praeterita, quae proinde tantam illi adhuc postea difficultatem faciunt, actusque virtutum retardant. Ratio a priori est, quod virtutes infusae sint instar potentiae, & tantum dent simpliciter posse, non autem ullam inclinationem aut propensionem: sicut ergo potentia v.g. ad amandum potest esse simul cum quolibet v.g. habitu odii, sic etiam cum eo consistere potest habitus infusus v.g. charitatis. Unde si peccator justificatur sine actu amoris amicitiae per attritionem cum Sacramento, habitus praexistens odii nequidem imminetur.

86.
Inter Vitium & Virtutem infusam non est physica oppositio.

Nihilominus ipsi vitiosi actus quadam ratione opponantur actibus virtutum infusarum, v.g. odium Dei actui supernaturali amoris: quia etsi unus sit supernaturalis, alter naturalis, ambo tamen tendunt in idem objectum sub ratione repugnante. Et haec physica repugnantia est inter eosdem actus, etiam si actus odii sit indeliberatus aut tantum venialiter malus. Unde ex repugnantia actuum non sequitur repugnantia habituum: nequidem etiam per actus veniales malos posset minui ac destrui habitus charitatis. Moraliter tamen & theologice rem considerando consentur Vitia opposita etiam virtutibus infusis, v.g. habitus odii charitati, infidelitas, fidei: eo quod inclinent in actus repugnantes & modo opposito tendentes in idem objectum.

87.
Qualiter in vicem opponantur eorum actus.

Causa efficiens vitiorum est ipsa voluntas, mediantibus actionibus pravis. Quae est converso vitiosos habitus male vivendo comparatos, contrarius virtutum actionibus poenitentes tollunt juxta Trid. sess. 14. c. 8.

88.
Qua causa efficiens vitiorum.

An autem divinitus posset habitus vitiosus infundi a solo Deo, est inter Theologos controversum. Suarez 1. 2. Tract. 4. possim. disp. 4. sect. 2. & plures alii id negant ex eo, quod id videatur repugnare bonitati Dei, qui sic hominem velut impelleret ac induceret ad peccandum. Quemadmodum idcirco nequit alicui consulere peccatum. Nihilominus Vasquez, Tannerus Tom. 2. disp. 4. quest. 1. num. 13. Arriaga, Tom. 3. disp. 39. sect. 4. Et plures alii affirmant.

An infundi a solo Deo

84.
Virtutes acquiruntur in beatitudine & animabus purgatis.

An vel quomodo etiam in damnatis.

Denique Virtutes morales seu acquisitae manent post hanc vitam juxta Doctores communiter 3. d. 33. & 1. 2. quest. 67. qui tamen notissimum loquuntur de Beatis. De quibus ista quidem est ratio specialis, quod congruum sit ut Deus haec ornamenta, labore Sanctorum in hac vita comparata, & statui beatitudinis non repugnantia, conservet, ac fortasse virtutes, quae hic defuerunt, per accidens infundat. Haec tamen ratio proportionate militat etiam in animabus purgatorum quoad virtutes hic acquisitas. Generalis quoque ratio est, etiam pro damnatis, quod haec virtutes non destruantur, nisi vel per destructionem subjecti (quod tamen semper post hanc vitam manet, scilicet anima rationalis) vel per suspensionem influxus conservativi, quem non videtur congruum suspendere, sed potius congruit, ut naturales perfectiones hic habitae relinquuntur in damnatis, quousque ipsae se illis privent per actus contrarios: & hic est tertius modus destruendi virtutes, qui quidem apparentissime a damnatis paulatim adhibebitur; cum sine futuro a malo obstinati, & in quavis peccata se ex rabie malitiae praecipitaturi: quousque tamen id faciant (facient autem liberè) decet habitu virtutum manere: sicut etiam in eis manebunt scientiae naturales. Nec obstat dictis, quod Beati non patiantur difficultatem in bono, nam ex natura sua pati possent, quod sufficit ut habitus acquisiti pro ornamento animae relinquuntur. Non obstat etiam, quod multarum virtutum moralium materia illis desit, v.g. temperantiae &c. nam possunt elicere actum circa materiam praeteritam, vel circa mediocritatem virtutis ut sic.

QUESTIO VIII.

De Vitiis in Genere.

85.
Quia sit vitium.

VITium est habitus electivus a mediocritate declinans: sive est habitus in-

Sententia affirmans suadetur & rationibus contrariis occurritur.

firmant: eò quòd Deus producendo se solo habitum vitiosum producat solum cò-causam peccati minùs principalem; eam-que subjacentem arbitrio voluntatis: si-cut creando voluntatem, creat propriam & principalem causam peccati. Unde etiam se solo habitum vitiosum conservat sine suæ bonitatis præjudicio. Item posset creare hominem, etiam secluso peccato originali, cum fomite concupiscentiæ, qui fortius excitat ad motus inordinatos, & ad peccandum inclinatur quàm habitus. Immo etiam juxta Suarez (ut refert Arriaga sup. n. 16) posset Deus se solo producere intensissimam & vivacissimam cognitionem delectabilitatis objecti veriti, quæ tamen allicit seu inclinatur ad peccandum, idque magis, quàm habitus vitiosus. Itaque Deus per hoc solum daret occasionem peccati per accidens; similes autem occasiones dare potest, immo & concurrere ad materiale peccati, et si præ habitu vitioso connexum cum peccato formali. Aliud est de consilio: quia suadere alteri peccatum, vel indicat in suadente peccati desiderium, vel est mendacium: utrumque autem Deo repugnat. Qui namque suadet, ostendit se optare, ut res fiat; optando autem id, male agit: quòd si verò id non optet, jam mentitur. Neque hinc sequitur Deum similiter posse infundere qualitatem prædeterminantem ad peccandum. Nam hæc necessitaret ad peccatum; quod proinde merito adscriberetur Deo: immo ipse homo excusaretur.

89. Specialis obiectio.

Dices, habitus vitiosus ex natura sua tantum habet effectum malum, & ad eum ordinatur: ergo nequit causari à solo Deo, uti non posset ab eo creari voluntas, quæ tantum posset inclinare in malum. Resp. in primis habitum vitiosum posse habere effectum non malum, v. g. accedente invincibili ignorantia, quæ putatur actus esse bonus; vel ablata prohibitionem divinam ab ipsis actibus, vel accedente indeliberatione, quæ saltem à formali peccato excusat. Deinde Deus effectum malum non intendit, neque hic necessarium est habitui annexus, sed subordinatè ad liberum arbitrium; potest autem ipse Deus præ oculis habere finem bonum, v. g. pugnam spirituales, prout fomitem relinquit ad agonem, ipsumque etiam ab initio causare potuisset; prout similiter habitum vitiosum se solo conservat, & cognitionem delectabilitatis objecti veriti producere se solo posset. Præterea inclinationi habitus vitiosi occurrere posset per similem productionem habitus virtuosus, & virtutem gratiæ actualis, unde oriretur velut contrapondium æquè vel magis voluntatem inclinans in bonum. Voluntas verò solum potens inclinare in malum, foret ens malum Manichæorum; quod implicat. Neque tantum voluntatem hujusmodi Deus non posset producere;

Responsio.

sed nec conservare: cum tamen conservet habitum vitiosum.

Alia obiectio petitur eò, hoc, quòd Deus nequeat se solo infundere errorem, cum nequeat mentiri; adeoque nec habitum vitiosum. Varii negant consequentiam. Sed plures alii consequenter negant Antecedens, Existimantes in Deo non sequi in Deo mendacium de quo disp. 3. de Veritate obiecti fides quæst. 2.

Vitium cum proportione divisi potest in tot genera & species vitiorum, quot sunt genera & species virtutum; immo in longè plura: cum enim eadem virtuti plura regulariter vitia adveniantur, hinc sunt vitia sine comparatione plura quàm virtutes. Singulorum autem rationes in hac parte particulariter tractantur.

Quod ad subiectum attinet, vitium habet idem subiectum, juxta omnes quod virtus: cum formarum oppositarum sit idem subiectum.

Quod attinet ad vitiorum connexionem, certum est, quod non esse connexa necessarium; prout nec sunt connexa ipsa peccata; ut supponitur Jac. 2. Quod si non Mæchaberis, occidas autem, factus es transgressor legis. Immo varia vitia & peccata sunt inter se opposita, v. g. avaritia & prodigalitas: & quamvis opposita non essent, nihilominus non necessarium inter se connecti, sensus & experientia docet. Quod proinde admittit etiam illi, qui virtutes inter se connecti asserunt; et tamen consequenter, cum de virtutibus idem ostendat ratio & experientia, quod de vitiis.

Inæqualitas porro vitiorum patet: partim ex inæqualitate virtutum: partim ex inæqualitate peccatorum, de qua Parte 2. Tract. 2. disp. 5. q. 8.

Denique quòd spectat ad vitiorum durationem, constat ea post hanc vitam non remanere in beatis. At verò in damnatis remanent: cum non sit ratio, cur ab eis gratiosè tollerentur: quin potius per actus malos jugiter aut frequentissimè eliciendos nova quoque vitia ab ipsis conquirentur. Nullatenus tamen fundatum est, quòd omnis generis vitia ab ipso Deo damnatis infunderentur.

Sed quoniam præter habitus vitiosos voluntatis, dantur habitus subservientes in parte sensitiva (uti supra de virtutibus dictum est) & hi destruitur cum destructione organi corporei; hinc dubitari posset, an isti saltem habitus in damnatis reproducentur à Deo in resurrectione? Videtur enim, quòd ad nihil deservient, nisi ut inclinent damnatos, alioquin satis inclinatos, in actus vitiosos. Nihilominus responderi posset, deservituros esse instar peccatorum & cujusdam delectationis seu tabis, exigentibus id actibus præcedentibus, à quibus fuerant in via geniti. Prout Deus in

90. Qui divi- & possit vti- rum.

Quod il- lino subje- ctum.

91. An vitia sint conne- xa.

De inæqua- litate eorum remissivo.

92. Manent in damnatis.

An habitus appetitivi sensitivi vitiorum subservientes reproducentur in damnatorum resurrectione.

is reproducet fomitem concupiscentiae, forte etiam defectus corporales: cum non congruat damnatos resurgere perfectiores, quam hic fuerint.

93. Vitia non manent in animabus purgatorii.

An vitia maneat in animabus purgatorii, dubitari possit. Sed credibilis omnino videtur, quod non. Est enim gratia in iis necdum sit consummata quoad beatitudinis possessionem, est tamen consummata in ordine ad exercitium operationum honestarum, & negationem omnis pravæ operationis, ut proinde isti pravi habitus in iis numquam possint exire in actum. Deinde si animæ ibi essent cum corporibus, non haberent fomitem concupiscentiæ: sed quæ nec habent vitia, nihilominus ab iis in patria tollenda; quæ proinde congruentius tolluntur antea, nec in acceptissimis Deo animabus quidquam remaneat, quod pœnæ generaliter à Deo merita non deservit. Quare etiam non manebant in iis errores, adeoque nec vitia.

Nec refert, quod maneat in iis macula peccati venialis in vix non delicti. Nam in primis illa tollitur per contritionem à singulis animabus pro momento instanti separationis à corpore eliciendam. Deinde illa manet tamquam pœna per se peccati, donec per retractationem tollatur.

Non refert etiam, quod vitia sic possent ab animabus tolli per actus contrarios ibi eliciendos. Nam cum non spectent per se ad pœnam, cumque facerent ad bonum difficiliores, cum tamen non possent statim & simul tolli per actus, uti potest tolli omnis reatus culpæ, congruentius est, ut tollantur à principio.

Quæ de cætero concernunt vitia, intelligi possunt, partim ex dictis de peccatis in communi in parte 2. Theologiæ, partim ex jam dictis de virtutibus in communi, partim denique ex ulterius dicendis de Virtutibus & Vitiis in particulari.

DISPUTATIO SECUNDA.

De Fidei Notione & Objecto.

QUESTIO I.

Quid sit Fides?

quod non est ex fide (id est, quod est contra dictamen conscientiae) peccatum est. Quo sensu illud etiam intellexit Innocentius III. C. Fin. de Prescriptionibus, declarans proinde non valere prescriptionem absque possessione bonæ fidei.

Quintò juxta Rossensem, Vega, Valentia & alios, interdum sumitur pro fiducia consequendi rem desideratam aut promissam. Matth. 14. Modica fides, quare dubitasti? Et Jac. 1. Postulet autem in fide, nihil habetis. Alii tamen Doctores cum Dominico Soto lib. 2. de Nat. & grat. c. 6. Et Estio in dictum locum Jacobi, non infundatè contendunt, etiam in præfatis locis esse sermonem de ipso assensu credulitatis divinatorum promissorum, cujus quidem effectus est ipsa fiducia; idque conformiter ad illud Marc. 11: Omnia quaecumque petitis, credite, quia accipietis. Vide Estium supra. Eò autem magis excluditur ab usura Hæreticorum acceptio, usurpantium fidem Christianam & justificantem pro fide seu fiducia sua speciali. Quidquid autem de hoc sit, istud insanum eorum dogma de fiducia speciali est omnino infundatum, & à nobis ex professo resutatam Tract. de Justif. diff. 5. quest. 1.

Itaque sextò, & ad sensum præsentis loci, fides sumitur pro credulitate seu assensu, quo intellectus assentitur dictis alterius ob illius auctoritatem; quæ si sit humana, erit fides humana; si divina, erit fides Theologica. Quo sensu non solum sumitur in Scriptura ad Hebr. 11. & alibi; sed etiam frequentissimè apud Scriptores, tum profanos,

2. An aliquando in Scriptura accipitur pro fiducia.

3. In præsentè & usitate sumitur pro assensu credulitatis.

I. Fides frequenter sumitur pro fidelitate aut veritate.

IDEI nomen variè sumitur. Primò pro fidelitate seu veracitate in servandis promissis. Ad Rom. 3. Numquid incredulitas eorum fidem Dei evacuabit? id est, numquid faciet, ut Deus non staret promissis? A qua exceptione parum aut nihil differt illa, qua generatim sumitur pro veritate seu veracitate in dictis. Juxta quam dicitur 1. ad Timoth. 2. Fidelis, id est, verax, sermo. Et Apoc. 1. Christus dicitur testis fidelis, id est, verax. Consonatque Etymologia vocis Fides, quæ ab eo dicitur appellata, quia sic quod dicitur, ut post Cicero-nem l. 1. de Officiis, habet Augustinus, Ep. 19.

Et per analogiam pro ipsa promissione ex fidelitate servanda.

Secundò ob analogiam quandam ad fidelitatem, etiam ipsa promissio, quæ ex fidelitate est implenda, dicitur fides, 1. ad Timoth. 5. Primam fidem veritatem fecerunt; id est (ut explicat D. August. in Psal. 75.) voverunt, & non reddiderunt.

Interdum etiam pro existimatione quæ ex veracitate nascitur.

Tertiò sumitur pro auctoritate seu existimatione, quam veracitas in dictis & promissis generat. Quo sensu dicitur quis esse apud alios probæ vel nullius fidei. Et Eccl. 27. Qui denudat arcana amici, silem perdit.

Interdum pro conscientia.

Quartò usurpatur pro conscientia, quæ est assensus quidam & credulitas, cuique conformatur veracitas. Quo sensu communiter accipitur illud ad Rom. 14: Omne Hericæ Sum. Theol. Pars 111.